

מקורות פרשת בא ה'תשפ"ב סוד התפילין: איך משיגים שליטה על תאוות הלב?

לעצמה. וכיצד מברכין? על של ראש מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין ועל של יד מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין. במה דברים אמורים? כשהניח אחת מהן, אבל אם הניח שתיהן מברך ברכה אחת להניח תפילין.

השגות הרמב"ן שורש יא: הרי התפילין צריכות להיחשב ענין אחד, שכל מה שכתוב בזה כתוב בזה והענין בהם אחד, למען תהיה תורת ה' בפנינו כנגד הלב והמוח משכנות המחשבה? (וכדברי הרמב"ם עצמו שם: כבר התבאר לך שאפילו החלקים שאינם מעכבין זה את זה, פעמים יהיו מצוה אחת כשיהיה הענין אחד. כי הכוונה בציצית - 'למען תזכרו' [היא כוונה אחת הן בתכלת והן בלבן, ואף שאפשר ללבוש ציצית לבן בלא התכלת] ולכן כלל הדבר המחייב לזכרון מצוה אחת ימנה).

לקוטי שיחות לט/24: נאמר בפסוק 'וקשרתם לאות על ירך, והיו לטטפות בין עיניך'. היינו שבתפילין של יד המצווה היא הקשירה על הירך, ואילו בתפילין של ראש המצווה היא להיות על הראש, שיהא מונח שם. וכיון שבשל יד המצווה היא הקשירה, קיום המצווה הוא רק ברגע הקשירה, אבל בתפילין של ראש שהמצווה היא שיהיו מונחים על ראשו, נמצא דכל רגע ורגע שהוא לבוש מקיים המצווה.

שם 28: ההסבר הפנימי בכך: בנוגע למדות שבלב, אין לבו של אדם ברשותו להפך לבו מתאוות עולם הזה לאהבת ה' באמת, ולכן אין מצוות של יד - דהיינו שעבוד תאוות הלב - 'שיהיה מונח', כי אם רק מעשה הקשירה ... לקשור את לבו, בדרך אתכפיא, לשלוט על עצמו שלא להוציא תאוותו מכוה אל הפועל. משא"כ בנוגע למוחו, הרי מוחו ברשותו של כל אחד מישראל, שיכול להתכונן בו בכל אשר יחפוץ ולכן מצוות תש"י היא שיהא מונח, היינו שיהיה משועבד באופן תמידי לעבודתו יתברך.

הרבי מליובאוויטש, מורה לדור נבוך א/42: ביחס לשאלה מהי הדרך הטובה ביותר להתגבר על פיתויי היצר? לא לתת לו להתקרב אפילו אל הצעד הראשון. כשמופיעה מחשבה בלתי רצויה, לסלק אותה מהמוח מיד. והדרך לנתק את המוח ממחשבה אחת היא רק על ידי שמעסיקים אותו במחשבה אחרת, להתחיל לחשוב מיד אודות דברים טובים, כיצד להביא תועלת לעצמו ולזולת וכיוצא בזה.

1. שמות יג: קדש לי כל בכור פטר כל רחם בכני ישראל באדם ובבהמה לי הוא... והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפניך כי ביד חזקה הוצאך יהוה ממצרים. והיה כי יבאך ה' אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך... והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים.

רמב"ן יג, טז: בעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו... שנכתוב כל מה שנראה לנו באותות ובמופתים על ידינו ובין עינינו... להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו... וכאשר ירצה האלוקים בעם או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשינוי מנהגו של עולם, יתברר ביטול הדעות הרעות, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה - מחדשו, ויודע, ומשיגה הכול.

ספר החינוך מצוה תכ: שהאדם בהיותו בעל חומה, יימשך בהכרח אחר התאוה, כי כן טבע החומר לבקש כל הנאות... ומאשר תשכון הנפש בגבולו של החומר ורחוקה מגבולה שהוא השמים, לא תוכל לו ויגבר כוחו עליה תמיד. לכן צריכה פנים להרבה שומרים משכנה הרע, פן יקום עליה ויהרגה. ציונו הקב"ה להעמיד שומרים גיבורים לה והם... שניתן ד' ציציות בד' כנפות כסותנו, ומזווה בפתחינו, והתפילין בידינו ובראשו - להזכירנו שלא נתור אחרי עינינו ויצר מחשבות לבנו.

טור סימן כז: וישלש הרצועות שיהיו תלויות לפניו ויגיעו של ימין עד הטבור ושל שמאל עד החזה, ויש אומרים של ימין עד המילה ושמאל עד הטבור.

2. בבא בתרא קסד: שלש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום, הרהור עבירה ועיון תפלה ולשון הרע.

ילקוט שמעוני קסא: מעשה ברבי מתיא בן חרש שהיה יושב בבית המדרש ועוסק בתורה והיה קלסתר פניו דומה למלאכי השרת, שמימיו לא נשא עיניו לאשה. עבר שטן ונתקנא בו... נדמה לו כאשה יפה שלא היה כדמותה מעולם. כיוון שראה אותו (את השטן בדמות אישה) הפך פניו לאחוריו. בא ועמד על שמאלו, הפך פניו לימין. היה מתהפך לו מכל צד. אמר: מתיירא אני שמא יתגבר עלי יצר הרע... הביאו לו מסמרים ונתנם בעיניו. כיוון שראה השטן כך, נזדעזע ונפל לאחוריו. קרא הקב"ה לרפאל ואמר: לך לרפא את רבי מתיא בן חרש. אמר מתיא: הניחני, מה שהיה היה. חזר לפני הקב"ה. אמר לו הקב"ה: לך ואמור לו שאני ערב שלא ישלוט בו יצר הרע. מיד ריפא אותו.

3. רמב"ם הלכות תפילין דה: תפלה של ראש אינה מעכבת של יד ושל יד אינה מעכבת של ראש, מפני שהן שתי מצוות: זו לעצמה וזו